YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

7 päivänä syyskuuta 2006 *

Asiassa C-180/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale di Genova (Italia) on esittänyt 15.3.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.4.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Andrea Vassallo

vastaan

Azienda Ospedaliera Ospedale San Martino di Genova e Cliniche Universitarie Convenzionate,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Schintgen (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja J. Klučka,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.7.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Vassallo, edustajinaan avvocato G. Bellieni ja avvocato A. Lanata,

– Azienda Ospedaliera Ospedale San Martino di Genova e Cliniche Universitarie Convenzionate, edustajanaan avvocato C. Ciminelli,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään A. Samoni-Rantou, E. Mamouna, M. Apessos ja I. Bakopoulos,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään N. Yerrell ja A. Aresu,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.9.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee määräaikaisesta työstä 18 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyn puitesopimuksen (jäljempänä puitesopimus), joka on Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY (EYVL L 175, s. 43) liitteenä, 1 lausekkeen b kohdan ja 5 lausekkeen tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa yhtenä osapuolena on Vassallo ja toisena hänen työnantajansa Azienda Ospedaliera Ospedale San Martino di Genova e Cliniche Universitarie Convenzionate (Genovan San Martinon sairaala ja sopimuksen tehneet yliopiston klinikat, jäljempänä sairaala) ja joka koskee näiden välisen työsopimuksen uudistamatta jättämistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Puitesopimuksen 1 lausekkeen mukaan sen "tarkoituksena on

a) parantaa määräaikaisen työn laatua varmistamalla syrjimättömyyden periaatteen soveltaminen;

b) laatia puitteet sellaisten väärinkäytösten ehkäisemiseksi, jotka johtuvat perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden käytöstä".

4 Puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdassa todetaan, että "sopimusta sovelletaan määräaikaisiin työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde, sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltion lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä".

5 Puitesopimuksen 5 lausekkeessa todetaan seuraavaa:

"1. Perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytösten estämiseksi jäsenvaltioiden kuultuaan työmarkkinaosapuolia kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten tai käytännön mukaan ja/tai työmarkkinaosapuolten on otettava käyttöön erityisten alojen ja/tai työntekijäryhmien tarpeiden mukaan yksi tai useita seuraavista toimenpiteistä, jos käytettävissä ei ole vastaavia oikeudellisia toimenpiteitä väärinkäytösten estämiseksi:

a) perustellut syyt tällaisen työsopimuksen tai työsuhteen uudistamista varten;

b) perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden enimmäiskokonaiskesto;

c) tällaisten työsopimusten tai työsuhteiden uudistamisten lukumäärä.

2. Jäsenvaltiot kuultuaan työmarkkinaosapuolia ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittävät tarvittaessa, millä edellytyksillä määräaikaisia työsopimuksia tai työsuhteita

a) pidetään 'perättäisenä';

b) pidetään toistaiseksi voimassa olevina työsopimuksina tai työsuhteina."

6 Direktiivin 1999/70 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.7.2001.

Kansallinen lainsäädäntö

7 Kansallinen lainsäätäjä on Italian Euroopan yhteisöihin kuulumisesta seuraavien velvoitteiden täytäntöönpanemista koskevista säännöksistä 29.12.2000 antamassaan laissa nro 422 – legge comunitaria 2000 (GURI, Supplemento ordinario nro 16, 20.1.2001; jäljempänä laki nro 422/2000) – valtuuttanut Italian hallituksen antamaan tarvittavat asetukset kyseisen lain liitteissä A ja B mainittujen yhteisön direktiivien täytäntöönpanemiseksi. Liitteessä B mainitaan muun muassa direktiivi 1999/70.

8 Lain nro 422/2000 2 §:n 1 momentin b kohdassa säädetään erityisesti, että "jotta vältyttäisiin mahdollisilta ristiriidoilta tietyillä aloilla, joita täytäntöönpantava lainsäädäntö koskee, voimassa olevien säännösten kanssa, näitä säännöksiä muutetaan tai täydennetään tarvittaessa – –", ja saman momentin f kohdassa, että

"asetuksilla ?decreti legislativi? taataan joka tapauksessa, että täytäntöönpantavien direktiivien kohteena olevilla aloilla säännökset ovat täysin yhteensopivia kyseessä olevien direktiivien säännösten kanssa – –".

9 Lain nro 422/2000 2 §:n 1 momentin f kohdan nojalla Italian hallitus antoi Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70/EY täytäntöönpanosta 6.9.2001 asetuksen (decreto legislativo) nro 368 (GURI nro 235, 9.10.2001, s. 4; jäljempänä asetus nro 368/2001).

10 Asetuksen nro 368/2001 1 §:n 1 momentissa säädetään, että "työsopimus voidaan tehdä määräajaksi teknisistä syistä tai tuotantoon, organisointiin tai työntekijöiden sijaisuuksiin liittyvistä pakottavista syistä".

11 Asetuksen nro 368/2001 4 §:n 1 momentin nojalla työsopimuksen kestoa voidaan pidentää yhden kerran, jos sen alkuperäinen kesto oli alle kolme vuotta, "sillä edellytyksellä, että pidennys johtuu objektiivisista syistä ja koskee samaa työtä, kuin se työ, jota varten alkuperäinen työsopimus oli tehty määräaikaisena". Tässä tilanteessa työsopimuksen kokonaiskesto ei saa kuitenkaan ylittää kolmea vuotta.

12 Asetuksen nro 368/2001 5 §:ssä, jonka otsikkona on "Määräajan päättyminen ja seuraamukset. Perättäiset sopimukset", säädetään seuraavaa:

"1. Jos työsuhde jatkuu alun perin vahvistetun tai 4 §:n mukaisesti pidennetyn määräajan jälkeen, työnantajan on maksettava työntekijälle 20 prosentilla korotettua palkkaa kymmenenteen päivään asti ja 40 prosentilla korotettua palkkaa tämän jälkeisistä päivistä.

2. Jos työsuhde jatkuu yli kaksikymmentä päivää alle kuudeksi kuukaudeksi tehtyjen sopimusten osalta, tai yli kolmekymmentä päivää muiden sopimusten osalta, sopimuksen katsotaan olevan toistaiseksi voimassa oleva edellä mainittujen määräaikojen päättymisestä lukien.

3. Mikäli työntekijä otetaan uudestaan palvelukseen määräajaksi 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla 10 päivän kuluessa enintään kuuden kuukauden pituisen sopimuksen päättymisestä tai 20 päivän kuluessa yli kuuden kuukauden pituisen sopimuksen päättymisestä, jälkimmäisen työsopimuksen katsotaan olevan voimassa toistaiseksi.

4. Kun kyseessä ovat kaksi perättäistä määräajaksi tehtyä työsopimusta, joiden välillä työsuhde ei ole lainkaan päättynyt, työsopimus katsotaan tehdyksi toistaiseksi voimassa olevana ensimmäisen sopimuksen tekemisestä lukien."

13 Asetuksen nro 368/2001 10 §:ään sisältyy luettelo tilanteista, joissa määräaikaisia työsopimuksia koskevaa uutta säännöstöä ei sovelleta. Mikään näistä tilanteista ei koske julkishallinnon alaa.

14 Asetus nro 368/2001 tuli ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan voimaan 21.9.2001. Sen 11 §:n 1 momentissa täsmennetään, että "tämän asetuksen tullessa voimaan kumotaan – – kaikki lain säännökset, jotka ovat tämän kanssa ristiriidassa ja joihin tässä ei nimenomaisesti viitata". Saman pykälän 3 momentissa lisätään vielä, että "aikaisempien säännösten aikaan tehdyt yksittäiset sopimukset pysyvät voimassa kunnes niiden voimassaolo päättyy".

15 Lisäksi julkishallinnon palvelussuhteita koskevista yleisistä säännöistä 30.3.2001 annetun asetuksen (decreto legislativo) nro 165 (GURI, Supplemento ordinario nro 106, 9.5.2001; jäljempänä asetus nro 165/2001) 36 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Edellä olevissa momenteissa säädettyjen henkilöstön palvelukseen ottamista koskevien säännösten mukaisesti julkishallinnossa noudatetaan siviililaissa ja työsuhteista yrityksissä annetuissa laeissa tarkoitettuja joustavia palvelukseen ottamista koskevia menettelyjä. Kansallisilla työehtosopimuksilla säännellään määräaikaisia sopimuksia, koulutus- ja työsopimuksia, muita oppisopimussuhteita ja väliaikaisia työsuorituksia – –.

2. Joka tapauksessa siitä, että julkishallinto rikkoo työntekijöiden palvelukseen ottamista koskevia pakottavia säännöksiä, ei voi seurata toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta kyseiseen julkishallintoon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta julkishallinnon vastuuta ja tälle aiheutuvia seuraamuksia. Kyseisellä työntekijällä on oikeus korvaukseen vahingosta, jota aiheutuu siitä, että työtä on tehty pakottavien säännösten vastaisesti. Julkishallinnolla on velvollisuus periä tällaisen työsuhteen perusteella suoritetut summat rikkomisesta vastuussa olevilta esimiehiltä, mikäli rikkominen on ollut tahallista tai tuottamuksellista."

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Sairaala otti pääasian kantajan palvelukseensa kokiksi kahdella perättäisellä määräaikaisella työsopimuksella, joista ensimmäinen koski aikaa 5.7.2001–4.1.2002, ja toisella, 2.2.2002 allekirjoitetulla sopimuksella mainittua ajanjaksoa pidennettiin 11.7.2002 saakka.

17 Sairaala ei uudistanut pääasian kantajan toista työsopimusta sen voimassaolon päätyttyä, ja se irtisanoi kantajan muodollisesti hänen tullessaan työpaikalleen mainitun sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen.

18 Pääasian kantaja riitautti irtisanomispäätöksen Tribunale di Genovassa ja vaati yhtäältä, että mainittu tuomioistuin toteaa asetuksen nro 368/2001 nojalla, että hänen ja sairaalan välillä on olemassa toistaiseksi voimassa oleva työsuhde, ja toisaalta, että sairaala velvoitetaan suorittamaan maksettavana olevat palkat ja korvaamaan aiheutunut vahinko.

19 Sairaala väittää, että esillä olevaan asiaan ei voida soveltaa asetuksen nro 368/2001 5 §:ää, koska asetuksen nro 165/2001 36 §:ssä kielletään julkishallintoa tekemästä toistaiseksi voimassa olevia työsopimuksia.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että asetuksella nro 368/2001 ei kumottu asetuksen nro 165/2001 36 §:ää, joka on julkishallinnon toimintaa ja organisointia koskeviin perustuslaillisiin periaatteisiin perustuva erityissäännös.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nojautuu tältä osin Corte costituzionalen (perustuslakituomioistuin) 13.3.2003 asiassa nro 89 antamaan tuomioon, josta ilmenee, että asetuksen nro 165/2001 36 §:n 2 momentin ensimmäinen virke on perustuslaillisten yhdenvertaisuutta ja hyvää hallintoa koskevien periaatteiden, jotka mainitaan Italian perustuslain 3 ja 97 §:ssä, mukainen. Corte costituzionale katsoi, että sillä perusperiaatteella, jonka mukaan pääsy julkishallinnon virkoihin tai toimiin toteutetaan mainitun perustuslain 97 §:n 3 momentin mukaisesti kilpailumenettelyllä, oikeutetaan erilainen kohtelu, jota yksityissektorin työntekijöiden ja julkishal-

linnon palveluksessa olevien välillä ilmenee tapauksessa, jossa perättäisten määräaikaisten työsopimusten tekemisen yhteydessä todetaan tapahtuneen lainvastaisuuksia.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on kuitenkin poissuljettua, että Italian lainsäätäjä olisi tarkoittanut panna asetuksella nro 165/2001 täytäntöön direktiivin 1999/70. Mainittu tuomioistuin pohtii, sisältääkö asetuksen nro 165/2001 36 §:llä luotu järjestelmä puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitettuja "vastaavia oikeudellisia toimenpiteitä väärinkäytösten estämiseksi". Lisäksi, mikäli asiassa olisi katsottava, ettei Italian tasavalta ole pannut direktiiviä täysimääräisesti täytäntöön, koska se on pannut sen täytäntöön ainoastaan yksityissektorin osalta, mainittu tuomioistuin pohtii kysymystä siitä, myönnetäänkö direktiivillä yksityisille erityinen oikeus heidän työsuhteensa muuttamiseen toistaiseksi voimassa olevaksi vai – kun otetaan huomioon työtehtävien järjestämiseen julkisella sektorilla liittyvät erityispiirteet ja täten mahdottomuus soveltaa asetuksen nro 368/2001 säännöksiä mainittuun sektoriin – voiko tällaisesta laiminlyönnistä aiheutua ainoastaan oikeus korvauksen saamiseen laiminlyöntiin syyllistyneeltä jäsenvaltiolta yhdistetyissä asioissa C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., 19.11.1991 annettuun tuomioon perustuvan oikeuskäytännön mukaisesti (Kok. 1991, s. I-5357, Kok. Ep. XI, s. I-467).

23 Tässä tilanteessa Tribunale di Genova on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Kun otetaan huomioon syrjintäkiellon periaate ja tehokkuusperiaate ja Italian osalta toimenpiteet, joita se on toteuttanut työntekijän ja työnantajan välisen työsuhteen osalta julkisen sektorin ulkopuolella, onko 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY [1 artiklaa sekä direktiivillä vahvistetun EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemän määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 1 lausekkeen b kohtaa ja 5 lauseketta] tulkittava siten, että 30.3.2001 annetun asetuksen nro 165 36 §:n kaltainen kansallinen säännös, jossa ei määritetä, 'millä edellytyksillä määräaikaisia työsopimuksia tai työsuhteita pidetään toistaiseksi voimassa olevina työsopimuksina tai työsuhteina' ja jossa

jopa estetään alusta alkaen ja täydellisesti se, että työsuhteita voitaisiin pitää tällaisiin sopimuksiin tai työsuhteisiin liittyvien väärinkäytösten vuoksi toistaiseksi voimassa olevina, on ristiriidassa sen kanssa?

2) Mikäli [ensimmäiseen] kysymykseen – – vastataan myöntävästi: kun otetaan huomioon, että täytäntöönpanolle varattu määräaika on päättynyt, onko direktiiviä [1999/70] (ja erityisesti sen 5 lauseketta) ja sovellettavia yhteisön oikeusperiaatteita – kun otetaan huomioon myös asetus nro 368/2001 ja erityisesti sen 5 §, jonka mukaan määräaikaisen työsopimuksen tai työsuhteen väärinkäyttötapauksessa normaalina seurauksena on, että sitä pidetään toistaiseksi voimassa olevana – tulkittava siten, että niissä myönnetään yksityisille tosiasiallinen oikeus, johon he voivat välittömästi vedota asiaan lähimmin liittyvien kansallisten oikeussääntöjen (eli esillä olevassa asiassa asetuksen nro 368/2001 säännösten) nojalla sen toteamiseksi, että heillä on toistaiseksi voimassa oleva työsuhde?

3) Mikäli [ensimmäiseen] kysymykseen – – vastataan myöntävästi ja [toiseen] kysymykseen – – kieltävästi: kun otetaan huomioon, että täytäntöönpanolle varattu määräaika on päättynyt, onko direktiiviä 1999/70 – – (ja erityisesti sen 5 lauseketta) ja sovellettavia yhteisön oikeusperiaatteita tulkittava siten, että yksityisillä on yksinomaan oikeus korvaukseen siitä vahingosta, jota heille on saattanut aiheutua siitä, että Italian tasavalta ei ole toteuttanut asianmukaisia toimia, joilla estettäisiin julkishallintoja käyttämästä väärin määräaikaisia työsopimuksia ja/tai työsuhteita?"

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

24 Sairaala katsoo, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta, koska direktiivi 1999/70 ei sovellu suoraan pääasiaan, kun otetaan huomioon direktiivien

horisontaalisen vaikutuksen puuttuminen, sillä sairaala ei ole Italian valtion eikä minkään ministeriön alainen. Kyseessä on itsenäinen laitos, jolla on oma johto, jonka on hallintotehtävissään sovellettava kansallista lainsäädäntöä, jota ne eivät voi asettaa kyseenalaiseksi ja josta ne eivät voi poiketa.

25 Italian hallitus väittää niin ikään, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta. Sen mukaan pyyntö on täysin vailla merkitystä pääasian oikeudenkäyntiin annettavan ratkaisun kannalta, koska ensimmäinen sopimus tehtiin ennen direktiivin 1999/70 täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymistä 10.7.2001.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

26 Ensinnäkin sairaalan esittämän oikeudenkäyntiväitteen osalta riittää, kun todetaan, että ennakkoratkaisupäätöksestä ilmenee, että kansallinen tuomioistuin katsoo asiassa näytetyksi sen, että kyseinen laitos muodostaa julkisen sektorin laitoksen, joka kuuluu julkishallintoon. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiiviin voidaan vedota valtion viranomaisten lisäksi myös valtion määräys- tai valvontavaltaan kuuluvia toimielimiä tai yksikköjä vastaan tai sellaisia toimielimiä tai yksiköitä vastaan, joilla on erityisiä toimivaltuuksia, jotka poikkeavat yksityisten oikeussubjektien välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä, kuten alueellisia yhteisöjä tai sellaisia toimielimiä vastaan, jotka oikeudellisesta muodostaan riippumatta ovat viranomaisen antaman säädöksen nojalla ja tämän valvonnan alaisuudessa velvollisia tuottamaan yleishyödyllisiä palveluja (asia 103/88, Fratelli Costanzo, tuomio 22.6.1989, Kok. 1989, s. 1839, Kok. Ep. X, s. 95, 31 kohta; asia C-188/89, Foster ym., tuomio 12.7.1990, Kok. 1990, s. I-3313, Kok. Ep. X, s. 499, 19 kohta ja asia C-157/02, Rieser Internationale Transporte, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1477, 24 kohta).

27 Täten edellä mainittua oikeudenkäyntiväitettä ei voida hyväksyä nyt esillä olevassa asiassa.

28 Toiseksi Italian hallituksen esittämän oikeudenkäyntiväitteen osalta riittää, kun todetaan, että direktiivistä 1999/70, jonka täytäntöönpanolle varattu määräaika päättyi 10.7.2001, ilmenee, että sillä pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä, jotka johtuvat perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden käytöstä, ja että sen säännökset koskevat pääasiallisesti määräaikaisten työsopimusten uudistamista ja edellytyksiä, joiden täyttymistä mainitunlainen uudistaminen edellyttää. Pääasiassa kyseessä oleva sopimus uudistettiin 2.1.2002 eli sen jälkeen, kun mainittu direktiivi olisi tullut saattaa osaksi kansallista oikeutta. Tässä tilanteessa ei voida pätevästi väittää, että direktiivin tulkinnalla ei ole mitään merkitystä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ratkaistavana olevan asian ratkaisun kannalta.

29 Täten myöskään tätä oikeudenkäyntiväitettä ei voida hyväksyä.

30 Edellä esitetyistä syistä ennakkoratkaisupyyntö on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

Ensimmäinen kysymys

31 Ensimmäisellä kysymyksellään – joka on sisällöltään samanlainen kuin kysymys, jonka johdosta annettiin tänään tuomio asiassa C-53/04, Marrosu ja Sardino (Kok. 2006, s. I-7213) – kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko puitesopimusta tulkittava siten, että sen kanssa ristiriidassa on kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tilanteissa, joissa on kyse julkisen sektorin työnantajan käyttämistä perättäisistä määräaikaisista työsopimuksista tai työsuhteista johtuvista väärinkäy-

töksistä, mainittuja työsopimuksia tai työsuhteita ei voida muuttaa toistaiseksi voimassa oleviksi, vaikka tällaisesta muuttamisesta säädetään yksityissektorin työnantajan kanssa tehtyjen työsopimusten tai työsuhteiden osalta.

32 Jotta esitettyihin kysymyksiin voitaisiin vastata hyödyllisesti, heti aluksi on tärkeää täsmentää, että vastoin sairaalan ja Italian hallituksen esittämää, direktiivi 1999/70 ja puitesopimus ovat tarkoitetut sovellettaviksi myös hallintoviranomaisten ja muiden julkisen sektorin yksiköiden kanssa tehtyihin määräaikaisiin työsopimuksiin ja työsuhteisiin (asia C-212/04, Adeneler ym., tuomio 4.7.2006, Kok. 2006, s. I-6057, 54 kohta).

33 Kuten yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa Marrosu ja Sardino antamansa tuomion 48 kohdassa, puitesopimuksen 5 lausekkeessa ei itsessään kielletä sitä, että jäsenvaltio kohtelee eri tavalla perättäisten määräaikaisten työsuhteiden tai työsopimusten väärinkäyttötapauksia sen mukaan, onko työsopimukset tai työsuhteet tehty yksityissektorin vai julkisen sektorin työnantajan kanssa.

34 Kuten edellä mainitussa asiassa Adeneler ym. annetun tuomion 105 kohdasta kuitenkin ilmenee, jotta pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista lainsäädäntöä, jossa julkisen sektorin osalta kielletään perättäisten määräaikaisten työsopimusten muuttaminen toistaiseksi voimassa olevaksi työsopimukseksi, voidaan pitää puitesopimuksen mukaisena, kyseisen jäsenvaltion sisäiseen oikeusjärjestykseen on sisällyttävä julkista sektoria koskevia muita tehokkaita toimenpiteitä perättäisten määräaikaisten sopimusten väärinkäytön estämiseksi ja tarvittaessa seuraamusten määräämiseksi tällaisesta väärinkäytöstä.

35 Tämän viimeksi mainitun edellytyksen osalta on muistutettava, että puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tehokkaalla ja sitovalla tavalla ainakin yksi mainitussa kohdassa luetelluista toimenpiteistä, joilla

pyritään estämään perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytöksiä, mikäli kansalliseen lainsäädäntöön ei jo sisälly vastaavia toimenpiteitä.

36 Lisäksi silloin, kun – kuten tässä tapauksessa – yhteisön oikeudessa ei säädetä erityisistä seuraamuksista tilanteessa, jossa väärinkäytöksiä on kaikesta huolimatta todettu, kansallisten viranomaisten tehtäviin kuuluu toteuttaa sellaiset asianmukaiset toimenpiteet, joilla tällainen tilanne voidaan korjata, ja näiden toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia, minkä lisäksi niiden on oltava riittävän tehokkaita ja ennalta ehkäiseviä, jotta niillä voidaan taata puitesopimuksen nojalla annettujen sääntöjen täysi tehokkuus (em. asia Adeneler ym., tuomion 94 kohta).

37 Vaikka näiden sääntöjen toimeenpanotavat kuuluvatkin jäsenvaltioiden sisäiseen oikeusjärjestykseen viimeksi mainittujen menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, ne eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäisiä tilanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että yhteisön oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. mm. asia C-312/93, Peterbroeck, tuomio 14.12.1995, Kok. 1995, s. I-4599, 12 kohta ja em. asia Adeneler ym., tuomion 95 kohta).

38 Tästä seuraa, että jos perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytös on tapahtunut, toimenpidettä, jolla tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteiden mukaisesti taataan työntekijöiden suojelu, on voitava soveltaa, jotta tästä väärinkäytöksestä seuraisi asianmukainen seuraamus ja jotta yhteisön oikeuden rikkomisen seuraukset poistettaisiin. Jäsenvaltioiden on jo direktiivin 1999/70 2 artiklan ensimmäisen kohdan sanamuodonkin mukaan "toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joiden avulla ne voivat jatkuvasti taata tässä direktiivissä säädettyjen tulosten saavuttamisen" (em. asia Adeneler ym., tuomion 102 kohta).

39 Yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole ottaa kantaa kansallisen oikeuden tulkintaan, sillä tämä tehtävä kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, jonka on nyt esillä olevassa asiassa määritettävä, täyttääkö merkityksellinen kansallinen lainsäädäntö kolmessa edellisessä kohdassa mainitut edellytykset. Yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tehdä tarvittaessa täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta tämän tulkinnassa (ks. asia C-255/02, Halifax ym., tuomio 21.2.2006, Kok. 2006, s. I-1609, 76 ja 77 kohta).

40 Tältä osin on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, johon sisältyy pakottavia säännöksiä, jotka koskevat määräaikaisten sopimusten kestoa ja uudistamista sekä oikeutta korvaukseen vahingosta, jota työntekijälle on aiheutunut siitä syystä, että julkishallinto on käyttänyt väärin perättäisiä määräaikaisia työsopimuksia tai työsuhteita, vaikuttaa ensi näkemältä täyttävän tämän tuomion 36–38 kohdassa mainitut edellytykset.

41 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin arvioida sitä, missä määrin asetuksen nro 165/2001 36 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen soveltamisedellytykset ja sen tosiasiallinen täytäntöönpano tekevät mainitusta säännöksestä riittävän toimenpiteen sen estämiseksi, että julkishallinto väärinkäyttää perättäisiä määräaikaisia työsopimuksia tai työsuhteita, ja tarvittaessa seuraamusten määräämiseksi tällaisesta väärinkäytöstä.

42 Edellä esitetyillä perusteilla esitettyyn kysymykseen on vastattava siten, että puitesopimusta on tulkittava siten, että lähtökohtaisesti sen kanssa ristiriidassa ei ole kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tilanteissa, joissa on kyse julkisen sektorin työnantajan käyttämistä perättäisistä määräaikaisista työsopimuksista tai työsuhteista johtuvista väärinkäytöksistä, mainittuja työsopimuksia tai työsuhteita ei voida muuttaa toistaiseksi voimassa oleviksi, vaikka tällaisesta muuttamisesta säädetään yksityissektorin työnantajan kanssa tehtyjen työsopimusten tai työsuhteiden osalta, jos mainittuun lainsäädäntöön sisältyy muita tehokkaita toimenpiteitä, joilla estetään se, että julkisen sektorin työnantaja väärinkäyttää perättäisiä määräaikaisia sopimuksia, ja tarvittaessa määrätään seuraamuksia tällaisesta väärinkäytöstä.

Toinen ja kolmas kysymys

43 Ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen johdosta toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Määräaikaisesta työstä 18.3.1999 tehtyä puitesopimusta, joka on Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY liitteenä, on tulkittava siten, että lähtökohtaisesti sen kanssa ristiriidassa ei ole kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tilanteissa, joissa on kyse julkisen sektorin työnantajan käyttämistä perättäisistä määräaikaisista työsopimuksista tai työsuhteista johtuvista väärinkäytöksistä, mainittuja työsopimuksia tai työsuhteita ei voida muuttaa toistaiseksi voimassa oleviksi, vaikka tällaisesta muuttamisesta säädetään yksityissektorin työnantajan kanssa tehtyjen työsopimusten tai työsuhteiden osalta, jos mainittuun säännöstöön sisältyy muita tehokkaita toimenpiteitä, joilla estetään se, että julkishallinto väärinkäyttää perättäisiä määräaikaisia sopimuksia, ja tarvittaessa määrätään seuraamuksia tällaisesta väärinkäytöstä.

Allekirjoitukset